

CAPVT XIII.

An ratione ſtyli poſſint Regij India- rum Conſiliarij in reſcriptis ad Eccle- ſiaſticos tranſmiſſis conſcientiæ gra- uamen incurrere.

Stylus com- matorius ex ſtylo no- uo.

D.Solorz.

Dominus Solorzanus lib. 4. cap. 12. n. 78. & 79. & in Politica lib. 5. cap. 16. pag. 908. s. Loquales, nouum ſtylum circa hoc cenſurâ dignum exiſtimat; ſic enim ſcribit: Quod notare etiam oportebit pro cenſu- ra cuiusdam prauſ ſtyli, qui his temporibus in dictis ſchedulis frequentatur; quatenus Princeps ad earum ob- ſeruationem multis pœnis inſurgit, & multis verbis hortatur, & aliquando indignationem minatur, &c. Cùm ergo reſcripta talia per Conſilium expe- diantur, ad illius Patres talis videtur cenſura per- tinere. Et dubitari poteſt an in hoc eorum poſſint conſcientiæ grauari. Circa quod

Aſſertio 1. aliquid in eo eſſe pec- catum.

128. Dico primò. Niſi bona fides excuſet, aliquid in huiusmodi ſtylo peccatum admiſceat. Sic videtur ſentire Dom. Solorzanus, cùm pra- uum dicat. Et probatur. Quia Eccleſiaſtici alterius fori, & quidem diuini ſunt: ergo debet cum illis reuerenter agi, nec pœnarum commi- natione compelli; & quidem cùm pœnæ non ſint pro libito, ſed præcedente cauſæ cogni- tione imponendæ, qui pœnas minantur, eo ipſo ſe iudices videntur proſiteri. Hoc autem quan- tum immunitati ſacrorum hominum aduerſetur, ſatis eſt perſpectum. Quod ſi non animo verè inſigendi, ſed ad terrorem tantum proferuntur, hoc etiam contra reuerentiam eſt debitam; quod ſcilicet terroribus cum eis agatur, quibus omnis vrbanius agendi modus, vtpote in altiori gradu conſtitutis, debeatur. Comminationem autem Regiæ indignationis eſt formidabilis, vt Rex omnium ſapientiſſimus atteſtatur Prouerb. 16. v. 14. dum ait; Indignatio regis, nuntij mortis.

Prouerb. 16. v. 14.

Aſſertio 2. videri mor- tale; ob re- uerentiam debitam et- iam à Re- gibus.

129. Dico ſecundò. Præfatus ſtylus graue videtur eſſe peccatum. Hoc probant nuper adduc- ta. Et præterea arguo ex eo quod graue ex illo ſcandalum oriatur, dum vident populares ſic Eccleſiaſticas tractari perſonas: minuitur enim in illis debitus eiſdem reſpectus, & de immunitate earum abiectè ſentiunt: quod conſtat damnum

eſſe grauiffimum: cùm debeant præ aliis Chri- ſtiani Principes honorem Eccleſiaſtici ordinis illibatum accurare. Pro quo ita ſcribit Diuus Marcellus Pontifex in Epift. 2. ad Maxentium. Boni Principis eſt ac Religioſi eccleſias contritas atque concu- ſas reſtaurare, non ſiquæ adificare; & Dei Sacerdotes honorare ac tueri. Sic ille, & habetur in Cap. Boni, 96. diſt. In quâ etiam. Cap. In ſcripturis, Nicolaus Pontifex Magni Conſtantini exemplum addu- cit, quem dixiſſe ſcribitur: Verè ſi proprijs oculis vi- diſſem Sacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui Mona- chali habitu circumamicti ſunt, peccantem, chlamydem meam expoliarem, & cooperirem eum, ne ab aliquo vi- deretur. Poſt exemplum autem dictum ſic allo- quitur Ludouicum Imperatorem: Sed hoc qui- dem diximus cautus vos reddere cupientes, vt ſi Do- mini Sacerdotibus (qui iure Patres animarum dicun- tur) aliquid contigerit vos audire, quod conſuſionem pijs mentibus ingerat: non inſrunitum, ſed pudoratos filios Noë imitantes, paternam de reliquo verecundiam con- tegatis; vt afluenti (quemadmodum & illi) bene- dictione repleti, moderante Domino, mereamini. Sic ille.

D. Marcellus.

Magni Conſtanti- ni egreſſi- affatum.

Nicolaus Pontifex.

Aſſertio 3. Regiæ com- minationes aliquando licere.

130. Dico tertio. Aliquando ſine peccato vilo poterunt Regiæ comminationes intendi: quando ſcilicet res ipſæ id exigere, ob grauiâ, quæ imminere poſſunt, damna videantur. Et poteſt congruus talibus reſcriptis ſenſus adhiberi; inſigendas ſcilicet pœnas, eo modo, quo inſigendi à laicâ poteſtate poſſunt, exequendo ſcilicet, quas Pontifex, aut inferiores Prælati, inſigendas iudicant; aut eo modo qui, juxta dicta Capite præcedenti, ſine eorum interuentione poteſt probabiliter uſurpari. Ex quo habetur non eſſe jam ſtylum, quem prauum dicimus: ſtylus enim dicit uſitarum ſcribendi modum, qui cum conſuetudine ferè coincidit: in vno autem aut alio caſu non dicitur eſſe ſtylus; & ita non poteſt penitus condemnari: eſtque in hoc inter- pretationi dictæ locus; quæ tamen non poteſt ſtylo conuenienter adhiberi.

Et hæc pro Regio Indiarum Conſilio deli- baſſe ſufficiat, plura forſitan quàm opus fuerit; ſi enim intelligenti plura, vt communi pro- uerbio fertur, ſublimi ad eò intelligentiâ præditis, qualis in eis ſemper effloruit, qui ad illud ex flore ſapientium eliguntur, pauciſſima ſufficiunt, quæ & ipſi poterunt maioris luminis ornamento con- ueſtire. Iam ergo ad alia.

TITVLVS

TITVLVS III.

DE PROREGIBVS INDIARVM EORVMQVE

Obligationibus ad negotium animæ pertinentibus.

Post Regem, Regiumque Conſilium, Proregum videtur dignitas & auctoritas eminere: unde circa illos præſenti hoc Titulo, qua commoda eſſe poſſunt expediemus. Sit ergo pro illis,

CAPVT I.

Qualiter Proreges Indici ad ex- emplum vitæ teneantur.

Proregum integritas vel ſolâ Regi electione probatur.

Væ circa Gubernatores Indiarum à Rege deſtinandos dicta à nobis Titulo 1. Cap. 9. ad Pro- reges maxime conſtat per- tinere; quibus ſuppoſitis præſens queſtio parum erit neceſſaria: cùm enim viri probitatis exi- miæ ſint ad munus tantum deligendi, quid opus eſt circa vitæ exemplum inquirere vbi illud non poteſt in ſic delectis defeciſſe. Indicij noſtri cul- men exceſſum eſt, cùm qui à nobis prouehitur, præcipuus, & plenus meritis æſtimatur. Nam ſi aquabilis credendus eſt, quem iuſtus elegerit, ſi temperantiâ præditus, quem moderatus aſciuit: omnium proſectò capax poteſt eſſe meritorum, qui iudicem cunctarum meritis habere vir- tutum. Sic Theodoricus apud Caſſiodorum Lib. 1. 3. vbi de ſupremæ elatione dignitatis agebat- tur. Licet autem parum neceſſaria videri poſſit, ea ſuppoſitione firmata, vtilis tamen non poteſt non haberi: & nos non ſolum neceſſaria, ſed etiam vtilia conſeſtamur.

Caſſiodo- rum.

Qua in Indico ſpe- ciali obli- gatio ob conuerſio- nem, de qua agi- tur.

2. Oportet equidem Proregem Indicum vitæ exemplo præluere: Moribus enim debet eſſe conſpicuus, qui datur imitandus. Idem qui ſupra à apud eundem Lib. 4. 3. De conuerſione Indorum agitur, & promotione fidei, ac de primitiuâ qua- dam Eccleſiâ prioris imitatione fundanda. Quo in negotio Prorex præcipuus eſt motor, & pro- motor vnde omni debet florere virtute, vt ex eo fonte in alios Chriſtianiæ profeſſionis digniſſimæ deriuetur. Ioseph in Ægypto Prorex conſtitutus à Pharaone, omniū ſe virtutum exemplar exhi- buit veri Dei inter Ægyptios Religionem, quam profitebatur ipſe, promoturus. Et Iosephum eundem eſſe, qui Oſiris, pro Deo Ægyptiis habitus, cenſent multi. Quod nomen exponens Plutarchus Lib. 1. de Iſide, & Oſiri ait idem eſſe ac Multi-oculus. Quod P. Cornelius in Geneſis Cap. 41. circa finem ita adapat An non multi-ocu- lus; id eſt, multiſcius Ioseph per ſapientiam ſibi cæli- tus inditam, quæ Ægyptios prudentiſſimè gubernauit, eoſque docuit non tantum Astrologiam, ſed & fidem ac Dei cultum, iuxta illud Pſal. 104. v. 19. & 20.

Ioseph idem quod Oſiris Ægyptius, multi-oculus. P. Cornel.

Conſtituit enim dominum domus ſue, & principem Pſal. 104. omnis poſſeſſionis ſue. Vt erudiret principes eius ſicut v. 19. & ſemetipſum, & ſenes eius prudentiam doceret? Sic ille. Verba autem illa, Sicut ſemetipſum, aliter iuxta Hebræam originem nonnullis ſonant ſic legentibus, Secundum animam ſuam. Quod Car- dinalis Bellarminus ita exponit: Id eſt, ad ſimi- litudinem ſapientiæ, quæ erat in animâ ſua. Do- cuit ergo eos verum Dei numen, & quibus de- beret moribus honorari. Ideo & ſe perfectum eorum præbuit exemplar: multis-oculus fanè; vt circumſpectione attentâ ſe gereret, ne quid in ſe, quod aliorum poſſet offendere oculos, reſide- ret. Et tales oportet ſint Proreges.

Card. Bel- larminus.

3. Et verò ad circumſpiciendos Proregis mores, omnes ſunt multi-oculi, vt ipſi bene opus ſit multi-oculum ſe præbere, Argum quemdam centenis luminibus iſtuentem. Non paſſitur cla- ritas illa committere, quod poſſit mobilis turba neſire. Locatus in medium, cunctorum ad ſe trahit aſpectum: & totius vitæ iudicium promulgat ſama populorum. Sic Theodoricus apud Caſſiodorum Lib. 3. 11. Vnde illud apud eundem: Quidquid feceris, nos videmus Lib. 7. 18. Sciat Prorex Indicus & tur- bæ poſſe congruere quidquid ille egerit perui- denti. Et ita ille, qui ſic eſt viſurus alios, vt quid- quid egerint videat, ſe ipſum circumſpiciat prius, & ea, quæ eſt acturus: ne quidquam, quod car- pere poſſit, turbæ oculus deprehendat. Et In- dicorum populorum oculi magis ſunt alius curioſi, vt maiorem propterea debeant curam cir- cumſpiciendi ſe ipſos in ſupremis gubernatoribus prouocare: præpoſtera Dei imitatione, qui vo- cat ea quæ non ſunt, tamquam ea, quæ ſunt. Rom. 4. v. 17. quæ neque in mentem venere Prore- gum, neque etiam ſomniarunt, tamquam ſi eſ- ſent, vocant, & cenſuris adiectis reprehendunt. Sint ergo & illi multi-oculi, ſic enim oculos ocu- lum feliciter ſuperabit.

Multi-ocu- los eſſe oportet Indicos Proreges, quia & multi-oculi, qui eos obſeruant. Caſſiodo- rum.

4. Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramenta ſint illis frequentia. Eorum uſus ſemel in anno fideles vrget ſub lethali culpæ reatu. Si tamen Prorex eâ eſſet raritate contentus, & hoc eſſet a- liis notum, graue in eo videtur ſcandalum, vnde ratione illius etiam grauis culpa & quidem ſemel tantum in anno Sacramentis præfatis vti, iuxta communem exiſtimationem eorum eſt, qui ſa- lutis animæ curam habent exiguam, & conſcien- tiam grauibus oneribus prægrauatam, quod ex- perientiæ magiſterio perſuaſum. Hoc autem de Prorege ſentiri, quis non videat ad non leue ſcâ-

Sacramen- torum uſus præluceat, neque an- nuo ſatis- facere, ob ſcanda- lum.